

Violett guldvinge

Lycaena helle

EU-kod: 4038

Länk: Gemensam text (arternas namn och koder)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#2

Biologi – ekologi

Länk: Gemensam text (biologi och ekologi)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#4

Livsmiljö

Violett guldvinge förekommer i Sverige i två vitt skilda huvudbiotoper. Av störst betydelse är frisk till fuktig, betad eller slåttad, ogödslad mark med rörligt markvatten. Detta kan vara ängsmark men i vissa fall även vägkanter. I nederbördsrikare områden förekommer arten även på torrare underlag. I fjällkedjan förekommer arten i källkärr och i den övre fastmarksövergången i sluttande fattigkärr. Vidare kan arten påträffas i soliga gläntor i skogen, vanligen i anslutning till bäckar eller översilningsmarker ofta där dessa korsas av mindre vägar eller kraftledningsgator. I Skandinavien är larvens värdväxt ormröt, *Bistorta vivipara*.

Önskvärd naturlig stress och störning

Violett guldvinge är en av de fåtal dagfjärilsarter som gynnas av kontinuerligt hävdad slåttermark. Sannolikt gynnas larvutvecklingen av att slåtter och höbärgning inte nämnvärt skadar den lågvuxna ormröten, utan istället exponerar markytan för solinstrålning. Den lågvuxna och solkrävande ormröten konkurreras ut inom ett par år om hävden upphör.

Reproduktion och spridning

Äggen placeras ett och ett på värdväxten vid mittnerven på bladens undersidor. Larven förpuppar sig samma sommar och gräver ner sig i mossa före förpuppningen och övervintrar i puppstadiet. Fjärilen flyger från slutet av maj och under juni månad.

Undersökningar i Tyskland visar att violett guldvinge är mycket lokaltrogen och obenägen att kolonisera nya områden. Det maximala migrationsavståndet var så lågt som ca 500 meter. Några undersökningar av de Skandinaviska populationerna är inte kända.

Status

Länk: Gemensam text (status)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#6

Status och internationellt ansvar

- Sveriges rödlista 2010: Arten är klassad som Starkt hotad (EN).

Rapporterad nationell bevarandestatus 2007

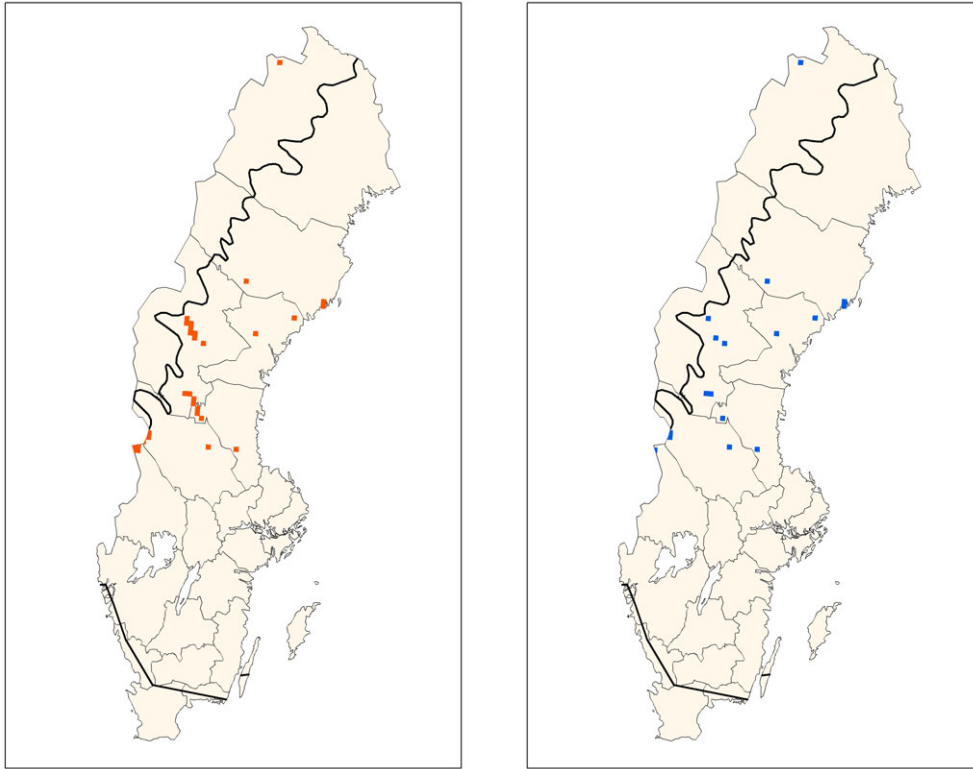
Rapporterat 2007	Reg. A	Reg. B	Reg. K	Totalt
Natura 2000-områden				
Utpekade för arten (antal)	0	0		0
Utbredning				
Aktuellt värde (km ²)	100	2 642		2 742
Referensvärde (km ²)	5 615	78 930		84 545
Bedömning aktuell status	Okänt	Dålig		
Bedömning trend	Okänt	Försämring		
Population				
Aktuellt värde (enhet ¹)	1 - 10	12 - 30		13 - 40
Referensvärde (enhet ¹)	20	180		200
Bedömning aktuell status	Okänt	Dålig		
Bedömning trend	Okänt	Försämring		
Artens livsmiljö				
Bedömning aktuell status	Okänt	Otillräcklig		
Bedömning trend	Okänt	Försämring		
Framtidsutsikt				
Bedömning aktuell status	Okänt	Dålig		
Bedömning trend	Okänt	Försämring		
Samlad bedömning				
Bedömning aktuell status	Okänt	Dålig		
Bedömning trend	Okänt	Försämring		

¹ Enhet för artens population är antal lokaler.

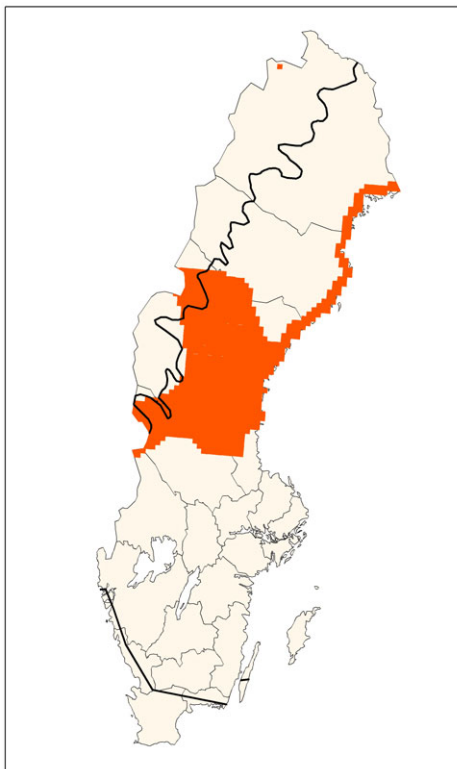
Kommentarer till rapporterade uppgifter

Arten har minskat kraftigt under de senaste decennierna och försvunnit från den sydligare delarna av sitt tidigare utbredningsområde. Referensvärdena har satts så att populationerna i Norrland södra delar och kustland förstärks och ett sammanhållet utbredningsområde skapas. Referensvärdet för utbredningsområdet baserar sig i stort på artens utbredning efter 1980.

Natura 2000-nätverket kompletterades med utpekandet av 2 områden i alpin region och 21 områden i boreal region för arten 2009.

Figur 1. Svenskt utbredningsområde (till vänster) och förekomster (till höger).

Figur 2. Gynnsamt utbredningsområde i Sverige.

Förutsättningar för bevarande

Länk: Gemensam text (förutsättningar för bevarande)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#12

Hotbild

- Violettt guldvinge hotas av upphörd traditionell hävd. Larvutvecklingen gynnas av slåtter och höbärgning då ormroten är hävdberoende samtidigt som ökad solexponering av marken ger en gynnsam livsmiljö för larven. Bryts hävden konkurreras den lågvuxna och solälskande ormroten snabbt ut.
- Modern ensilageteknik är mindre väder- och tidpunktsmässigt bunden slåttermetod. Det finns starka skäl att misstänka att detta leder till att slåtttern oftare infaller under ett kritiskt skede i artens livscykel, eller på annat sätt missgynnar arten.
- Slåtterängar har i stor omfattning planterats med gran då jordbruket upphört eller förändrats.
- Förändrad hydrologi. Markavvattning som eliminerar översilningsytor i både hagmark och gläntrik skogsmark.
- Violettt guldvinge missgynnas av fragmentering då artens livsmiljöer i hög grad har gått förlorade.

Bevarandeåtgärder

- Gångse åtgärder för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus så att ingen försämringar för arten sker, (dvs att dess intressen respekteras i fysisk planering, tillståndsprövning, generell naturvårdshänsyn, förvaltning av skyddade områden, artskydd och uppföljning samt övervakning).
- Genomförandet av Åtgärdsprogram för violett guldvinge.

Regelverk

Länk: Gemensam text (regelverk)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#16

- Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och den är inte en prioriterad art där.
- Arten kräver noggrant skydd enligt art- och habitatdirektivet. Den ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 4 och betecknas med N i artskyddsförordningens bilaga 1.
- Vilt levande exemplar av arten är fredade enligt 1-4 stycket 4§ Artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att avsiktligt

störa, fånga eller döda arten, eller avsiktligt förstöra eller skada bo- och viloplatsen samt att skada eller samla in ägg.

- Vilt levande exemplar av arten omfattas av 23§ Artskyddsförordningen vilket innebär att det är förbjudet att förvara och transportera arten.

Bevarandemål och uppföljning

Länk: Gemensam text (bevarandemål och uppföljning)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#24

Förslag till mål (inte fastställda)

<i>Mål – utbredning & förekomst</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Utbredningsområdet för violett guldvinge ska vara minst 5 615 km ² i alpin region.	Biogeografisk	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år
Utbredningsområdet för violett guldvinge ska vara minst 78 930 km ² i boreal region.	Biogeografisk	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år

<i>Mål – population</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Det ska finnas minst XX individer av violett guldvinge i alpin region.	Biogeografisk	Inventering. Sammanställning av fynddata.	Antal individer	Vart 6:e år
Det ska finnas minst XX individer av violett guldvinge i boreal region.	Biogeografisk	Inventering. Sammanställning av fynddata.	Antal individer	Vart 6:e år
Violett guldvinge ska finnas på minst 180 lokaler i boreal region.	Biogeografisk	Inventering. Sammanställning av fynddata.	Antal lokaler	Vart 6:e år
Violett guldvinge ska finnas på minst 20 lokaler i alpin region.	Biogeografisk	Inventering. Sammanställning av fynddata.	Antal lokaler	Vart 6:e år
Det ska finnas minst XX individer av violett guldvinge på lokalen YY.	Lokal	Aktivt eftersök av erfarna entomologer.	Antal individer	Varje år

Mål – livsmiljö	Nivå	Metod	Mått	Frekvens
Det ska finnas minst XX km ² lämplig livsmiljö (hävdad ängsmark med ormröt) för violett guldvinge i artens gynnsamma utbredningsområde / området YY.	Nationell / Område	Uppföljning av natur- typerna.	Antal km ²	Vart 6:e år
Det ska finnas minst XX km ² lämplig livsmiljö (kärrbiotoper med ormröt) för violett guldvinge i artens gynnsamma utbredningsområde / området YY.	Nationell / Område	Uppföljning av natur- typerna.	Antal km ²	Vart 6:e år

Kommentarer

Minimivån för uppföljning i skyddade områden är uppföljning av populationsstorlek och livsmiljö vart 6:e år.

Litteratur och kontaktuppgifter

Länk: Gemensam text (litteratur och kontaktuppgifter)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#30

Artvis litteratur

Berglind, S.-Å. 1990. Ängsfjärilar på väg att ersättas av granplantor. Värmlands natur 1990(4): 12–17.

Burrau, N. 1958. Macrolepidopterologiska iakttagelser från Härnösandstrakten och Nordingrå 1925–57. Opusc. ent. 23(1–2): 1–32.

Cederberg, B. 1995. Rapporter 1994. Inocellia 12(1): 18–20.

Eliasson, C.U., Ryrholm, N., Holmer, M., Jilg, K. & Gärdenfors, U. 2005. Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Fjärilar: Dagfjärilar, Hesperidae-Nymphalidae. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Eliasson, H. 1945. Macrolepidopterfaunan i Älvkarleby. Entomologisk Tidskrift 66: 136–154

Fischer, K., Beinlich, B. & Plachter, H. 1999. Population structure, mobility and habitat preferences of the violet copper *Lycaena helle* (Lepidoptera: Lycaenidae) in western Germany: implications for conservation. Journal of Insect Conservation 3: 43–52.

- Franzén, M. & Johannesson, M. 2005. Intressanta fynd av storfjärilar (Macrolepidoptera) i Sverige 2004. Entomologisk Tidskrift 126: 55–70.
- Frendin, H. 1943. Lepidopteroogeografiska iakttagelser i Tunabygden. Entomologisk Tidskrift 64: 129–159.
- Hedqvist, K.-J. 1950. Fjärilar från Vindelälvens dalgång inom Degerfors socken i Västerbottens län. Ent. Tidskr. 71(1): 33–42.
- Higgins, L.G. & Riley, N., svensk bearbetning Douwes, P. 1970. Europas dagfjärilar. Almqvist & Wiksell, Stockholm.
- Lampa, S. 1885. Förteckning öfver Skandinavien och Finlands Macrolepidoptera. Entomologisk Tidskrift 6: 1–137.
- Langer, T.W. 1958. Nordens dagsommerfugle. Munksgaards forlag, Köpenhamn.
- Larsson, A. 1968. Storfjärilar infångade i området norr om Satisjaure och Pätsatsjaure i Lule Lappmark åren 1957–1960. Entomologisk Tidskrift 89: 128–130.
- Nilsson, M. & Berglind, S.-Å. 2004. Dagflygande ängsfjärilar i Värmlands län 2004, en inventering i Östmark-Höljes-området och Örtensjö-området. Rapport 2004:25, Länsstyrelsen i Värmlands län.
- Nordström, F., Wahlgren, E. & Tullgren, A. 1935–41. Svenska fjärilar. Nordisk familjeboks förlag, Stockholm.
- Pellmyr, O. 1973. Dagfjärilar. Nerikes Ent. sällskaps årsskrift 5: 7–13.
- Ryrholm, N. 1995. Intressanta fynd av storfjärilar (Macrolep.) i Sverige 1994. Entomologisk Tidskrift 116: 31–45.
- Ryrholm, N. & Ohlsson, A. 2004. Intressanta fynd av fjällfjärilar i Sverige 2003. Entomologisk Tidskrift 125: 111–116.
- Ryrholm, N. 2005. Intressanta fynd av fjällfjärilar i Sverige 2004. Entomologisk Tidskrift 126: 77–84.
- Sandberg, G. 1883. Om en for Norges fauna og regio arctica ny Rhopalocer. Entomologisk Tidskrift 4: 131–132.
- Wretling, E. G. 1931. Om den högre fjärilsfaunan i en av de östliga lappmarkssocknarna, Malå i Västerbottens län. Entomologisk Tidskrift 52: 175–182.

Östlund, R. 1954. Gästriklands storfjärilfauna. Entomologisk Tidskrift 75: 208–220.

Länkar

Eliasson, C.U. 2006. Lycaena helle – violett guldvinge. Artfaktablad. Artdatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artdata.slu.se/rodlista/Faktablad/lyca_hel.PDF

Kontaktuppgifter

Jonas Sandström
jonas.sandstrom@artdata.slu.se
018-67 25 47

ArtDatabanken
Bäcklösavägen 10
Box 7007
750 07 Uppsala